

OPONENTSKÝ POSUDOK

habilitačnej práce ThDr. Miroslava Lyka, PhD.,
odbor habilitačného konania a inauguračného konania: Katolícka teológia.

Pápež František krátko po svojom zvolení, počas svojho prvého stretnutia s novinármi v aule Pavla VI., akoby mimochodom spomenul (povzdychol si) jednu myšlienku: „Ach, ako by som chcel, aby Cirkev bola chudobná a pre chudobných!“ Táto veta bola najskôr vnímaná rozporuplne – niektorí poslucháči ju ani nezaregistrovali, iní ju pokladali za bezvýznamnú, niektorí začali obviňovať pápeža z marxizmu, naopak Pavicové skupiny a marxistické kruhy ju až prehnane vyzdvihovali. S odstupom niekoľkých rokov možno konštatovať, že starostlivosť o chudobných a bezbranných sa stala kľúčovou súčasťou pontifikátu pápeža Františka. Z tohto aspektu vnímam aj habilitačnú prácu ThDr. Miroslava Lyka, PhD. *Služba núdzným v Cirkvi*. Prispeje k tomu, aby evanjeliové výzvy k láske k tým najbiednejším, ktoré Cirkev v celých dejinách ohlasovala a pomáhala uskutočňovať a ktoré sú prioritnou súčasťou pontifikátu pápeža Františka, boli prítomné aj na akademickej pôde. Rovnako ako v každej dobe, tak aj v dnešnej je táto téma aktuálna a dôležitá. Má globálny rozmer a týka sa všetkých náboženstiev. V súčasnosti sa táto tradičná téma stáva „novou“ aj preto, lebo pozícia chorých, biednych a chudobných v spoločnosti sa citeľne zmenila. Zmeny sú pozitívne, ale aj negatívne.

Autor deklaruje za cieľ habilitačnej práce pripomenúť základné a známe postoje Cirkvi k núdzným a zrozumiteľne ich formulovať dnešným ľuďom. Urobil tak analýzou a syntézou troch základných prameňov katolíckej teológie, t. j. Svätého písma, tradície a Magistéria. Ony tvoria princípy, z ktorých má vychádzať práca kresťanských jednotlivcov a komunit v solidárnej činnosti. V práci badať autorov blízky vzťah k morálnej teológii a praktické skúsenosti. Deklarované ciele sa mu v prevažnej miere podarilo naplniť.

Práca ma tri kapitoly. Prvá je zameraná na chorých, druhá na chudobných a tretia sa venuje vzťahu medzi liturgiou a láskou k núdzným. Autor v prvej kapitole píše, že trpieť chorobou je pre každého človeka situácia určitej núdze. Znamená to totiž väčšinou obmedzenia prejavujúce sa v osobnom i profesionálnom živote a často aj v spoločenskom postavení dotýčnej osoby. Týmto vysvetľuje prečo v práci utrpenie opisuje ako stav núdze (s. 13). Kapitola sa zameriava aj na novodobé náboženské a morálne otázky, akými sú hospicová starostlivosť, úporná terapia, eutanázia, svetová pandémia a utrpenie z pohľadu eschatológie. Druhá kapitola spája problematiku chudoby s formáciou solidárneho svedomia. Pozitívne

OPONENTSKÝ POSUDOK

habilitačnej práce ThDr. Miroslava Lyka, PhD.,
odbor habilitačného konania a inauguračného konania: Katolícka teológia.

Pápež František krátko po svojom zvolení, počas svojho prvého stretnutia s novinármi v aule Pavla VI., akoby mimochodom spomenul (povzdychol si) jednu myšlienku: „Ach, ako by som chcel, aby Cirkev bola chudobná a pre chudobných!“ Táto veta bola najskôr vnímaná rozporuplne – niektorí poslucháči ju ani nezaregistrovali, iní ju pokladali za bezvýznamnú, niektorí začali obviňovať pápeža z marxizmu, naopak ľavicové skupiny a marxistické kruhy ju až prehnane vyzdvihovali. S odstupom niekoľkých rokov možno konštatovať, že starostlivosť o chudobných a bezbranných sa stala kľúčovou súčasťou pontifikátu pápeža Františka. Z tohto aspektu vnímam aj habilitačnú prácu ThDr. Miroslava Lyka, PhD. *Služba núdnym v Cirkvi*. Prispejeva k tomu, aby evanjeliové výzvy k láske k tým najbiednejším, ktoré Cirkev v celých dejinách ohlasovala a pomáhala uskutočňovať a ktoré sú prioritnou súčasťou pontifikátu pápeža Františka, boli prítomné aj na akademickej pôde. Rovnako ako v každej dobe, tak aj v dnešnej je táto téma aktuálna a dôležitá. Má globálny rozmer a týka sa všetkých náboženstiev. V súčasnosti sa táto tradičná téma stáva „novou“ aj preto, lebo pozícia chorých, biednych a chudobných v spoločnosti sa citeľne zmenila. Zmeny sú pozitívne, ale aj negatívne.

Autor deklaruje za cieľ habilitačnej práce pripomenúť základné a známe postoje Cirkvi k núdnym a zrozumiteľne ich formulovať dnešným ľuďom. Urobil tak analýzou a syntézou troch základných prameňov katolíckej teológie, t. j. Svätého písma, tradície a Magistéria. Ony tvoria princípy, z ktorých má vychádzať práca kresťanských jednotlivcov a komunit v solidárnej činnosti. V práci badať autorov blízky vzťah k morálnej teológii a praktické skúsenosti. Deklarované ciele sa mu v prevažnej miere podarilo naplniť.

Práca ma tri kapitoly. Prvá je zameraná na chorých, druhá na chudobných a tretia sa venuje vzťahu medzi liturgiou a láskou k núdnym. Autor v prvej kapitole píše, že trpieť chorobou je pre každého človeka situácia určitej núdze. Znamená to totiž väčšinou obmedzenia prejavujúce sa v osobnom i profesionálnom živote a často aj v spoločenskom postavení dotýčnej osoby. Týmto vysvetľuje prečo v práci utrpenie opisuje ako stav núdze (s. 13). Kapitola sa zameriava aj na novodobé náboženské a morálne otázky, akými sú hospicová starostlivosť, úporná terapia, eutanázia, svetová pandémia a utrpenie z pohľadu eschatológie. Druhá kapitola spája problematiku chudoby s formáciou solidárneho svedomia. Pozitívne

hodnotím aj zmienku o službe trvalých diakonov a skúsenostiach z pobytu irackých kresťanov na Slovensku. Zaujímavá je aj tretia kapitola, ktorá vysvetľuje prepojenie medzi eucharistickým kultom a službou núdnym. Eucharistia dáva silu k službe a služba núdnym je nevyhnutným dôsledkom eucharistického kultu.

Autor pracoval metódou analýzy a syntézy biblických textov, Magistéria a skúseností z prostredia, v ktorom žije a pracuje. Spracoval predovšetkým učenie pápežov sv. Jána Pavla II., Benedikta XVI. a Františka. Zvlášť súčasný pápež ponúka veľa inšpirácií k spracovanej problematike. Benedikt XVI., sprevádzal autora aj ako jeden z najväčších teológov na prelome storočí. Toto prepojenie umožnilo autorovi vytvoriť prácu, ktorá má rozmer trojičný, kristocentrický, pneumatický, ekleziálny a eschatologický.

Tento „duch“ práce ju robí užitočnou a prispieva k rozvoju teológie a jej parciálnych častí, akými sú morálna, pastorálna, spirituálna a dogmatická teológia. Tým, že práca sa venuje aj problematike migrácie a pandémie, môže byť užitočná aj pre ďalší výskum týchto špeciálnych javov. V práci mi chýba väčšie zastúpenie ranokresťanských autorov a cirkevných Otcov.

Diskusia:

Kardinál W. Kasper vo svojom známom diele *Milosrdenstvo, Základný pojem evanjelia – kľúč ku kresťanskému životu* píše o štyroch druhoch chudoby, s ktorými sa borí dnešná generácia:

1. Fyzická a ekonomická chudoba. Zahŕňa všetko to, čo sa pod pojmom chudoba rozumie najčastejšie;
2. Kultúrna chudoba. Ľudia, trpiaci touto formou chudoby nie sú schopní plnohodnotne sa zúčastniť na spoločenskom a kultúrnom živote z dôvodu nedostupnosti vzdelania. V extrémnych prípadoch to znamená analfabetizmus;
3. Chudoba vzťahov. Človek ako sociálna bytosť trpí touto formou chudoby vtedy, ak nedokáže z rôznych dôvodov v uspokojujúcej miere nadväzovať vzťahy s inými ľuďmi;
4. Duševná alebo duchovná chudoba, ktorá sa prejavuje stratou orientácie, vnútornou prázdnotou, stratou útechy a nádeje a sklamaním zo zmyslu existencie. Vedel by habilitant vysvetliť, ako by mohli kresťania reálne prispieť k tomu, aby sa zoslabovali tieto formy chudoby?

Štatistický úrad Slovenskej republiky pri zisťovaní úrovne chudoby na Slovensku v projekte EU SILC 2013, *Indikátory chudoby a sociálneho vylúčenia* používa viaceré koncepty merania chudoby:

- relatívny koncept - relatívna miera chudoby vychádza z hodnotenia (porovnania) príjmov k určitej strednej hodnote, v tomto prípade k národnej hranici chudoby;
- nepriamy koncept - meranie chudoby sa realizuje prostredníctvom disponibilného príjmu domácností, pričom sa neberú do úvahy výdavky domácností;
- objektívny koncept - hranica chudoby sa nestanovuje subjektívne na základe skúseností a odpovedí jednotlivých členov domácností, ale na základe nezávislých a objektívne vybraných kritérií. Mala by, podľa autora práce, Cirkev pracovať aj s takýmito a podobnými indikátormi? Vie aj o iných indikátoroch?

Kongregácia pre klérus vydala 29. 6. 2020 dokument s názvom *Pastoračná konverzia farského spoločenstva v službách evanjelizačného poslania Cirkvi*. V ňom sa okrem iného píše, že farnosť je veľmi často prvým miestom na osobné stretnutie chudobných s cirkevným spoločenstvom (33). Aké má habilitant v tomto smere skúsenosti?

Záver :

Odporúčam, aby ThDr. Miroslavovi Lykovi, PhD. v zmysle § 76 Zákona č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a v súlade s Vyhláškou č. 246/2019 Z.z. o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov a umelecko-pedagogických titulov docent a profesor, po úspešnom vypracovaní habilitačnej práce a po úspešnom absolvovaní habilitačného konania v študijnom odbore habilitačného konania a inauguračného konania: Katolícka teológia, **bol** udelený vedecko-pedagogický titul "docent" (v skratke "doc.").

V Nitre, dňa 6. 7. 2021

Prof. ThDr. Marian Šuráb, PhD.,
oponent

OPONENTSKÝ POSUDOK

habilitačnej práce ThDr. Miroslava Lyka, PhD.,
odbor habilitačného konania a inauguračného konania: Katolícka teológia.

Názov práce: SLUŽBA NÚDZNYM V CIRKVI

Tému habilitačnej práce môžeme považovať za aktuálnu. Všeobecný názov práce naznačuje, že ide o tému, ktorá je v živote Cirkvi prítomná od začiatku jej existencie. Východiskom pre spracovanie problematiky je učenie Cirkvi, v ktorého základoch stojí láska k blížnemu a starostlivosť o tých, ktorí sú v núdzi. K aktuálnym problémom, ktoré v súvislosti so službou blížnym autor naznačuje, patrí aj fakt, že služba núdnym je mnohými formálne veriacimi chápaná nesprávne, nie zriedka je toto chápanie ovplyvnené aj informáciami z médií či sociálnych sietí. Autor si vytyčuje ako cieľ spracovať zvolenú tému tak, aby bola predstavená v jazyku a reči ľudu, teda zrozumiteľným spôsobom.

Táto ambícia nie je pre autora nenaplniteľná aj vzhľadom na to, že sa svojou publikačnou činnosťou pohybuje v priestore sociálnej náuky Cirkvi a zároveň sa snaží pracovať s presahom do problematiky sociálnej práce, ktorá je orientovaná na prax a pomoc núdnym. Autorova publikačná činnosť z hľadiska obsahu ukazuje, že je kompetentný sa k tejto problematike vyjadrovať.

Cieľ práce autor stanovuje nasledovne. „Cieľom habilitačnej práce je nielen pripomenúť základné a známe postoje Cirkvi k núdnym ľuďom, ale ich zrozumiteľnou rečou priblížiť súčasným ľuďom, často len formálne deklarujúcim svoju príslušnosť ku Kristovi. Tým ľuďom, ktorí sú zvyknutí na skratkovité, povrchné informácie z médií, sociálnych sietí bez hlbšieho ukotvenia a pochopenia podstaty. Keďže poslaním Cirkvi je komunikácia Pravdy, preto aj nasledujúce kapitoly majú ambíciu demonštrovať Božiu lásku, nežnosť, pozornosť voči najzraniteľnejším ľuďom“.

V cieľi práce nie je explicitne vyjadrené, či bude autor pracovať s nejakou hypotézou, ktorú by sa pokúsil potvrdiť. Slovesá, ktoré opisujú predpokladané činnosti na práci sú pripomenúť, zrozumiteľnou rečou priblížiť a demonštrovať. Môžeme teda predpokladať, že autorovým zámerom je po primárnej analýze učenia Cirkvi interpretovať túto náuku do jazyka, ktorý reflektuje súčasné podmienky a možnosti veriacich.

Ako predpoklad je uvedené východisko, v ktorom sa má za to, že vo všeobecnosti medzi veriacimi nie je dostatočné poznanie problematiky, dalo by sa povedať nepochopenie toho prečo a akým spôsobom by sa mala realizovať pomoc núdznym.

V závere práce naznačuje: „Výsledkom práce je tak ucelený pohľad na pohnútky, spôsoby realizácie služby lásky kresťanov, na morálnu stránku ich aktivít, na ich trojičný, kristologický, pneumatický, ekleziálny a eschatologický rozmer. Dielo explicitne pomenúva úlohy, ktoré stoja pred Cirkvou, všetkými jej členmi, pred jej partikulárnymi komunitami a najmä rodinami, ktoré sú „svätyňou života“ a „domácou cirkvou“ pri formovaní svedomia jednotlivcov v duchu kresťanského poslania lásky, a to aj v súvislosti s celosvetovou pandémiou koronavírusu“. Autor sa teda v procese tvorby svojej práce presunul z priestoru popularizácie učenia Cirkvi k jeho interpretácii. Čo je v tomto prípade v poriadku, pretože tak viac napĺňa predpoklad, že práca by mala byť zameraná na katolícku teológiu. Bolo by však potrebné, aby toto skutočné zameranie práce uviedol už v úvode.

Pokiaľ ide o naplnenie cieľa vytýčeného v úvode, môžeme konštatovať, že ciele boli splnené. Autorovi sa v prvej kapitole podarilo priblížiť učenie Cirkvi, v druhej kapitole sa mu podarilo priblížiť praktickú stránku pomoci núdznym v jej rôznych podobách a nakoniec v poslednej kapitole cez kresťanský kult aj demonštrovať Božiu lásku a nežnosť k tým najzraniteľnejším vrátane duchovnej pomoci a podpory, ktorá z kultu pramení.

Zvolená metodológia je adekvátna. Autor špecificky nestanovuje, aké metódy bude v jednotlivých častiach práce používať. Práca má teoretický charakter, takže prevažuje analýza a interpretácia textových zdrojov. Počet zdrojov je adekvátny, hlavný dôraz je položený na učenie Cirkvi, čo zodpovedá aj nastaveniu cieľa práce. Medzi zdrojmi však absentujú zahraničné zdroje, ktoré by dokumentovali autorovu adekvátnu zorientovanosť v skúmanej problematike v širšom medzinárodnom kontexte.

V úvode práce nie je explicitne vyjadrená logická postupnosť a následnosť jednotlivých kapitol či metodických krokov. Takéto uvedenie do metodológie by pomohlo v lepšej orientácii v rámci textu. Vďaka metodologickému úvodu by bolo možné predpokladať, čo je zámerom ktorej kapitoly a akým spôsobom ďalšia kapitola nadväzuje a spracováva poznatky z kapitol predchádzajúcich.

Z hľadiska prínosu práce, nielen z pohľadu vedy či vedeckej komunity, môžeme súhlasiť s názorom autora, že ponúkol veľmi komplexný pohľad nielen na to, čo vedie kresťanov k skutkom lásky, ale aj na to, akým spôsobom môžu a majú kresťania služby lásky vykonávať.

Za dôležité možno považovať aj zistenie, že pred veriacimi stoja nové úlohy v oblasti lásky k blížnemu a pomoci núdznym. Tieto nové úlohy je možné splniť iba v prípade, že skutky lásky k blížnemu vychádzajú z osobnej angažovanosti a živej viery. Tá sa vytvára predovšetkým v rodine, ako upozorňuje autor. Zároveň sa v rodine vytvárajú aj základné predpoklady pre pochopenie dôstojnosti človeka a získavajú sa základné návyky a cnosti, ktoré sú základom pre efektívnu službu núdznym na všetkých úrovniach spoločnosti.

Otázky:

Odkiaľ autor čerpá presvedčenie, že medzi veriacimi nie je dostatočné poznanie problematiky, ktorú rozpracováva v práci?

V ktorých otázkach sa ukazuje najväčší rozpor medzi učením Cirkvi a názorom veriacich?

Záver :

Odporúčam, aby ThDr. Miroslavovi Lykovi, PhD. v zmysle § 76 Zákona č.131/2002 Z.z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a v súlade s Vyhláškou č. 246/2019 Z.z. o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov a umelecko-pedagogických titulov docent a profesor, po úspešnom vypracovaní habilitačnej práce a po úspešnom absolvovaní habilitačného konania v študijnom odbore habilitačného konania a inauguračného konania: Katolícka teológia, **bol** udelený vedecko-pedagogický titul "docent" (v skratke "doc.").

V Topoľčanoch dňa 16.07.2021

doc. PhDr. PaedDr. Peter Kondrla, PhD.

OPONENTSKÝ POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE

Prešovská univerzita v Prešove, Gréckokatolícka teologická fakulta
Katedra historických vied

Autor habilitačnej práce: ThDr. Miroslav LYKO, PhD.

Názov habilitačnej práce: SLUŽBA NÚDZNYM V CIRKVI

Autor oponentského posudku: doc. ThDr. Mária KARDIS, PhD.; Prešovská univerzita v Prešove, Gréckokatolícka teologická fakulta, Katedra historických vied

Obsahová stránka práce

V úvode posudku chcem vyzdvihnúť aktuálnosť témy predloženej habilitačnej práce. Súčasná postmoderná spoločnosť sa stáva rizikovou spoločnosťou, v ktorej prevláda kultúra skartovania a vylúčenia premostená s procesmi dehumanizácie a straty morálnych pilierov sociálneho poriadku. To vedie k výraznej kríze hodnôt, degradácii ideálov humanizmu, honbe za povrchným úspechom a devalvácii morálnych zásad. Pápež František poukazuje na tento aspekt zmien: jednou z najdôležitejších príčin krízy moderného sveta je znecitlivené ľudské svedomie, vzdialenie sa od náboženských hodnôt a prevládajúci individualizmus, sprevádzaný materialistickými filozofiami, ktoré zbožšťujú človeka a namiesto najvyšších, transcendentných princípov zavádzajú svetské a materiálne hodnoty. Z tohto dôvodu sa Cirkev nemôže ľahostajne prizerať spomínanej dekonštrukcii morálnej platformy spoločnosti, ktorej následkom je duchovná smrť človeka a dekompozícia vitálnych funkcií spoločnosti. Cirkev má v tomto kontexte nielen právo, ale predovšetkým povinnosť zaujať jednoznačný postoj a zdôrazňovať základné princípy starostlivosti o dušu človeka, jeho dôstojnosť a práva.

Ako uvádza v práci habilitant, v kontexte krízy postmodernity je nevyhnuté, aby hodnotový princíp súčasných spoločností sa opieral výlučne na kresťanských, univerzálnych hodnotách. Tie vďaka kresťanskému mysleniu o absolútnej hodnote človeka ako osoby a o láske „agapé“ ako najvznešenejšej forme lásky, ktorej zdrojom je sám Boh, v dejinách formovalo Európu vo všetkých oblastiach jej spoločensko-politicko-kultúrneho života.

Predložená habilitačná práca je členená do troch kapitol. 1. kapitola „Kristov učeník k chorému človeku“; 2. kapitola „Chudobný človek v srdci kresťanov“; 3. kapitola „Kultový rozmer kresťanského posolstva v spojení s láskou k núdzny“. Autor deklaruje v práci syntézu *učenia koncilového a pokoncilového učenia Magistéria Katolíckej cirkvi a jeho aplikácie na aktuálne problémy, ktorými čelí celé ľudské spoločenstvo a ktoré sú výzvou aj pre Cirkev*. Nie je však zrejмый obsahový rámec jednotlivých kapitol. Samotné názvy kapitol ako aj ich nie sú konzistentné. Nie je z nich zrejмый, či sa kapitola venuje postojom Magisterium Ecclesiae k chudobným a trpiacim alebo skôr postojom kresťanov k marginalizovaným skupinám. Názvy jednotlivých kapitol majú skôr homiletický charakter, bez jasného vedecko – výskumného zamerania.

Úvodná kapitola je zameraná na deskripciu a interpretáciu postoja Cirkvi a kresťanov k chorému človekovi. V úvode habilitant uvádza, že láska je univerzálnym princípom bytia kresťana. Vzhľadom na zvolenú štruktúru bolo potrebné, aby v 1. kapitole boli podrobne

charakterizované základy teológie lásky ako aj osoba Kristovho učeníka a až následne predstavené jednotlivé aspekty služby núdznemu.

Autor sa v tejto časti zameriava na zmapovanie aktuálneho stavu teoretického poznania predmetných otázok. Prelína sa v nej viacrozmerný charakter obsiahnutý vo filozofickej, biblickej, antropologickej a teologickej perspektíve. Z tohto pohľadu je v práci jasný postup. Jednotlivé podkapitoly na seba nadväzujú a rozvíjajú danú tému. Množstvo a reprezentatívnosť literatúry poukazuje na autorovu odbornosť v danej problematike. Rozsah literatúry, z ktorej autor čerpal je pomerne rozsiahly, využíva zdroje odborníkov, ktorí sa z rôznych uhlov pohľadu dotýkajú danej problematiky. Bohužiaľ, vo veľmi malej miere využíva cudzojazyčné zdroje.

Druhá kapitola je zameraná na podrobnú analýzu postojov Cirkvi a sociálneho učenia Cirkvi k problému chudoby. Autor precízne vychádza od genézy a historického kontextu služby chudobným, biblického rozmeru, cez analýzu jednotlivých dokumentov Cirkvi 19. a 20. storočia až k súčasnej perspektíve rozvíjanej pápežom Františkom, ktorý formuluje súčasnú mentalitu hyperkonzumnej doby v kategóriách kultúra skartovania, vylúčenia odvrhnutia. V závere druhej kapitoly sa habilitant venuje kondícii marginalizovaných rómskych skupín na Slovensku, s poukázaním na jednotlivé špecifiká rómskej pastorácie uskutočňovanej v rámci Katolíckej cirkvi na Slovensku. Posledná podkapitola je venovaná otázke integrácie irackých kresťanov na Slovensku.

V tretej kapitole habilitant analyzuje kultový rozmer kresťanského posolstva k núdznym. Autor v nej preukazuje súvislosť medzi liturgickým životom Cirkvi a poslaním slúžiť, reintegrovať rôzne oblasti sociálnej biedy a vylúčenia. Kult prežívaný v Cirkvi sa stáva zdrojom a najhlbším motívom kráčania kresťanov smerom k perifériám a obnove ľudskej dôstojnosti vo všetkých dimenziách spoločenského života.

Splnenie stanoveného cieľa práce

V abstrakte autor uvádza zámer habilitačnej práce: „Upozorniť na základné, známe postoje Katolíckej cirkvi týkajúce sa pomoci ľuďom, ktorí sú v akomkoľvek type núdze a zrozumiteľne objasniť súčasným ľuďom pohnútky, zábery, spôsoby takejto služby.“ Potom ale otázna je aktuálnosť práce a nóvum, ktoré by mala prezentovať. (...) **Upozorniť na základné, známe postoje** je podľa môjho názoru príliš všeobecným a neadekvátnym cieľom vzhľadom na požadované parametre habilitačnej práce. Cieľ habilitačnej práce mal by byť o veľa ambicióznejší, má byť zameraný na riešenie doteraz neznámych skutočností a klásť dôraz na nepoznané alebo diskutované otázky súvisiace s témou. V úvode habilitant predstavil cieľ, ktorý chce dosiahnuť: „Cieľom habilitačnej práce je nielen pripomenúť základné a známe postoje Cirkvi k núdznym ľuďom, ale ich zrozumiteľnou rečou priblížiť súčasným ľuďom, často len formálne deklarujúcim svoju príslušnosť ku Kristovi“. Takto stanovený cieľ má síce veľkú ambíciu priblížiť sociálne učenie Cirkvi širokej verejnosti a najmä neautentickým kresťanom, avšak nespĺňa parametre vedeckého bádania. Cieľ bol realizovaný na základe predstavenia dokumentov Magistéria Cirkvi, diel vybraných slovenských a českých odborníkov danej problematiky.

Vlastný cieľ bol postupne v habilitačnej práci naplnený a v závere práce čiastočne vyhodnotený.

Metodologická a metodická stránka práce

V úvode knihy chýbajú základné parametre vedeckej práce, ako je (hlavný výskumný problém, cieľ práce, parciálne ciele, aktuálny stav poznania, metodologické východiská, etc...) Na základe vyššie uvedeného otázky, ktoré sa vynárajú hneď v úvode: aké východiská prezentuje autor pri interpretácii jednotlivých problémov a patologických javov súčasnej spoločnosti? Aké teoretické prístupy (konceptie) existujú k vašej téme v odbornej literatúre; aké vzťahy sú medzi týmito teoretickými prístupmi (vzájomne sa dopĺňajú alebo si konkurujú?); ktorí sú kľúčoví autori v jednotlivých teoretických prístupoch, v zahraničí ako aj u nás; ktoré výskumné problémy sa v rámci analyzovanej témy riešili.

V štruktúre práce je istá nesúrodosť. Bola by vhodná úvodná kapitola vymedzujúca teoretický rámec základných pojmov súvisiacich so skúmanou problematikou, deskripcia problémových javov, na ktoré autor, v kontexte sociálneho učenia Cirkvi chce zareagovať. Zároveň absentuje záverečná kapitola (alebo aspoň podkapitola), v ktorej by autor z pohľadu sociálneho učenia Cirkvi navrhol konkrétne odporúčania (pastoračné) na zmiernenie dôsledkov rôznych negatívnych procesov a javov súčasnej spoločnosti. S tým súvisí predstavenie kondície súčasnej spoločnosti, identifikácia príčin a prognózy (podložené sekundárnymi dátami), ktoré sú východiskami pre sociálne učenie Cirkvi a pre pastoračné výzvy.

Na druhej strane chcem vyzdvihnúť, že autor priblížil najaktuálnejšie problémy súčasnosti a aktuálnosť učenia Cirkvi v kontexte riešenia migračnej krízy v Európe a na Slovensku; ďalej na dopady pandémie COVID – 19 ako aj na bioetické problémy súvisiace s potratmi a eutanáziou.

Aj keď citácie považujeme za dôležitý zdroj informácií o postoji autora textu k existujúcemu poznaniu a jeho snahe zasadiť svoj výskum do daného kontextu, avšak v celej práci je ich neprimerané množstvo, čo spôsobuje, že práca je kompiláciou prameňov bez ich náležitej parafrázy, analýzy a interpretácie. Chýba interpretačný rámec, ktorý by preukazoval schopnosť samostanej analýzy a konceptualizácii uvedených citácií. A to sa prejavilo aj v pomerne vysokom percentuálnom vyjadrení kontroly originality (29,19%). Autor dostatočne nevyužíva taktiež dostupné cudzojazyčné zdroje. Napriek vyššie uvedenej pripomienke môžeme konštatovať, že habilitant pracoval s mnohými bibliografickými zdrojmi (slovenskej a českej proveniencie) a použitá literatúra je reprezentatívna k skúmanej téme. Odporúčala by som ju rozdeliť na pramene, literatúru predmetu a pomocnú literatúru, aby sa zvýšila jej prehľadnosť. Citačná norma je v práci dodržaná.

Formálna a jazyková stránka práce je štandardná.

Niektoré kritické pripomienky:

Zvolená téma je príliš široká, podľa môjho názoru bolo ju potrebné bližšie špecifikovať. Absentuje jasné vymedzenie výskumného problému, bolo potrebné tematický vymedziť jednotlivé oblasti starostlivosti Cirkvi o núdznych v kontexte aktuálnych sociokultúrnych, náboženských a ekonomických súvislostí. Poukázať na konkrétne oblasti marginalizácie a vylúčenia, ku ktorým Cirkev zásadným spôsobom formuluje svoj program a pastoračné aktivity. Z predloženej témy habilitačnej práce nie je zrejmé, o ktoré problémy a javy súčasnosti autorovi ide. Chýba podrobná konceptualizácia pojmov, vymedzenie okruhov problémových

situácií ako aj jasné nastavenie odporúčaní z pohľadu sociálneho učenia Cirkvi (chudoba, nezamestnanosť, dezintegrácia rodiny, kriminalita mládeže, nedostatočná starostlivosť o utečencov, potraty, eutanázia, desocializácia, civilizačné chorôb, atď.). Vzniká otázka: Kto je podľa autora práce považovaný za núdzneho? Je to nezamestnaný človek; osoba v terminálnom štádiu ochorenia; obeť násilia; obeť rozvodov? Autor síce v úvode spomína niektoré marginalizované skupiny: *Medzi najzraniteľnejšie skupiny ľudí v súčasnosti môžeme zaradiť najmä mnohohetné či neúplné rodiny, nezamestnaných, pracujúcich za nízke mzdy, bezdomovcov, chorých, zomierajúcich, osamelých, starých ľudí, siroty, mládež, ktorej odopierajú v rodine, spoločnosti primeranú výchovu a vzdelanie.* Avšak v práci sa venuje iba dvom problémom: chorobe (problém eutanázie) a chudobe. Vzniká otázka: „Podľa akého kľúča autor definoval tieto problémy ako najzávažnejšie z pohľadu súčasného Slovenska a Európy“?

Otázky do diskusie:

1. Autor v podkapitole 2.2. (s. 63) spomína fenomén inštitucionalizácie Cirkvi, ktorá sa prejavuje v poskytovaní služieb súčasnému človekovi. Popíšte príčiny inštitucionalizácie Cirkvi v súčasnosti a jej dôsledky na poskytovanie služieb núdznym.
2. Charakterizujte nóvum habilitačnej práce a jej originalnosť.
3. Aké konkrétne aktivity z pohľadu Cirkvi, by podľa Vás, boli účinné v zmierňovaní dopadov pandémie na Slovensku?

Záverečné hodnotenie

Odporúčam, aby ThDr. Miroslavovi Lykovi, PhD. v zmysle § 76 Zákona č.131/2002 Z.z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a v súlade s Vyhláškou č. 6/2005 Z.z. o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov a umelecko-pedagogických titulov docent a profesor, po úspešnej obhajobe habilitačnej práce a po úspešnom absolvovaní habilitačného konania v študijnom odbore Teológia, bol udelený vedecko-pedagogický titul "docent" (v skratke "doc.").

V Prešove 12. 07. 2021

doc. ThDr. Mária Kardis, PhD.